

Meditator :

Hitler 25 pontja

A gazdasági válság és a munkanélküliség nyomasztó súllyal nehezedett Németországra, amikor Brüning kancellárnak váratlanul, a lausannei jóvátételi konferencia előtt le kellett mondania. Ami ezután következett, az csak előjátéka volt Hitler uralomrajutásának. Minden választás csak erősítette a horogkeresztesek sorait. A németek a válság ellenére is hihetetlen energiával vetették magukat a politikai küzdelembe. Szinte megcáfolták a primum edere elvét. Munkájuk kevés, vagy egyáltalán nem volt s valószínű, hogy a munkanélküli segélyekből csak nehezen élhettek meg, de azért annál nagyobb hévvel politizáltak. Sokan azt mondják, hogy azért volt ez, mert munkájuk nem lévén, nagyon is ráértek. Mégis mindannak ellenére, hogy a németek hozzá lehettek szokva a meglepő politikai eseményekhez, hatalmas szenzációt keltett az, hogy Hitler megkapta a mandátumot a választási kormány megalakítására. Rejtélyes dolog, hogy miért nem kapta meg a mandátumot Schleicher tábornok. Miért kapta meg éppen Hitler, holott akkor még nem volt meg az abszolút többsége, mindannak ellenére, hogy a legerősebb párt vezetője volt. Ezekre a kérdésekre egyhamar nem is fogunk kapni választ. De ez nem is olyan nagyon fontos. A politikában mindig a befezett tényekkel kell számolni. Hitler ellenfelei és gúnyolói bizonyára nehezen tudták elhinni, hogy az egykori mázoló került Bismarck helyére. Tévedtek, amikor azt hitték, hogy Hitlerből sohasem lesz kancellár. De abban is tévedtek, amikor azt hitték és állították, hogy Hitler uralomrajutásával Németországban teljes lesz a zűrzavar. Azt hitték, hogy a káosz el fogja ugyan nyelni a weimari demokráciát, azonban a Harmadik Birodalom tervét is, hogy minden beleolvadjon a kommunizmus vörös folyamába. A politikai jósok csalódtak s egyúttal megerősítették azt a régi tételt, hogy a politikai küzdelemben is az nyer, aki merészen kettévágja a gordiusi csomót. A weimari alkotmány teljes szolás és sajtószabadságot biztosított mindenkinek Németország egész területén. A hitleristák ezt a jogot alaposan ki is használták a maguk javára s amikor a kezükbe vették a teljes állami hatalmat, első dolguk az volt, hogy ellenfeleiktől ezt a jogot elvették. Mire a weimari demokraták észbekaptak, minden későn volt. Ekkor derült ki, hogy Hitler és vezérkara sokkal energikusabb, sokkal ügyesebb, mint az ellenfelek hitték. Ugyanúgy mint annakidején Olaszországban Mussolini, úgy Németországban Hitler a baloldali pártokat a saját eszközeikkel és saját politikai módszerükkel tette tönkre. Kiderült, hogy a szociáldemokráciában nem volt már semmi áttűző erő. A kommunistákra ugyanez áll. Bebizonyosodott, hogy a fegyelem nem elég ahhoz, hogy a politikai

harcban valamely csoport győztes legyen. A fegyelem mellett a harc módszereinek a modernizálása is szükséges. A weimari demokráciának épp ez a tragikum, hogy nem vehette át a hitleristák erőszakos harcmodorát s ezért kezdettől fogva arra volt ítélve, hogy vesztes legyen. Azonban a propaganda-harcban is erősebbeknek bizonyultak a nemzeti szociálisták, mint bármely más csoport. Mind olyan jelszavakat sajátítottak ki, amik alkalmasak lehettek arra, hogy hangulatot keltsenek mellettük. Sajtószolgálatuk elsőrendű volt. Mintaszerűen, volt tisztek vezetése alatt képezték ki rohamosztagaikat, amelyek ugyancsak beleszóltak a politikai harcba s a vezérek bármely parancsát rögtön keresztül is vitték s amikor a rendőrség már nem volt semleges, akkor nem volt előttük többé akadály. Sokan egyenesen a rohamosztagoknak tulajdonítják Hitler győzelmét, de bizonyos, hogy a propaganda többet tett. Az elért eredményeket a rohamosztagosok nagyon energikusan őrizték meg. Általában azt mondják, hogy Hitler és propagandája a legnagyobb mértékben demagóg volt s később nem tartotta be azt, amit ígért. Ez lehetséges, de nem szabad azt elfelejteni, hogy mindig más annak a helyzete, aki ellenzékben van, mint aki a kormányra kerül. A programnak egyes pontjai olyanok, hogy valóban inkább a propagandát szolgálják, s most nem igen lehet őket keresztülvinni, esetleges megvalósításuk veszélyes bonyodalmakat idézne elő.

Mint már említettem, a politikában a befejezett tények alapján kell a helyzetet megítélni, Németországban Hitler teljes győzelmet aratott. Hogy most mennyire vannak a kifelé nyugodt s egységesnek német néptengerben titkos áramlatok, azt nagyon nehéz eldönteni s nem tartozik ennek az ismertetésnek a keretébe. Mi nem akarunk kritizálni, értékmegállapításokat tenni. Egyszerűen csak ismertetni akarunk.

I.

Nehéz lenne ma megállapítani, hogy amikor Hitler a National-sozialistische Deutsche Arbeiter Partei-t, a nemzeti szociálista munkáspártot megalakította, gondolt-e arra, hogy valaha is ekkora hatalom lesz a kezében. Ezt azonban fel kell tételezni. Mert bármit mondjanak is, Hitlerről és pártjáról, egyet nem lehet elvitatni. A fanatikus, hites kitarást. Jóformán azt lehetne mondani, hogy ennek köszönhetik minden egyéb sikerüket. Mikor programjukat kiadták, valószínűleg szilárdan meg voltak győződve arról, hogy csak úgy lehet tenni, ahogyan azt papíron elhatározták. Mennyire lett mindebből élet, az az egyes pontoknál fog kiderülni.

II.

Az előttem fekvő és az 1930-ban kiadott program címe : *Wesen, Grundsätze und Ziele der N. S. D. A. P. Das Programm der Bewegung erweitert durch das Agrarprogramm.* A hivatalos programhoz bevezetőt és magyarázatokat Alfréd Rosenberg írt. Ez a név eléggé ismert az újságokból. Rosenberg, mint a nemzeti szociá-

lista párt külügyi szakértője szerepel s Hitler egyik legbizalmasabb embere.

A program címe magyarul: „A nemzeti szocialista német munkáspárt lényege, alapelvei és céljai. A mozgalom programja kibővítve az agrárprogrammal.”

Lássuk most a pontokat egyenként.

1. Követeljük valamennyi német egyesülését egy Nagy-németországban, az önrendelkezési jog alapján.

Kétségtelenül minden nép arra törekszik, hogy összefüggő területen egyetlen politikai uralom alatt egyesüljön. A történelem ezt mutatja. Ideig-óráig lehetnek más célok is, azonban végeredményben csak erre törekszik minden nemzet. Ez a kívánság, illetve minden népnek ez a kívánsága méltányos is addig, amíg nem sérti vele más népek jogait vagy érdekeit. Ennél a pontnál Hitler elsősorban kétségtelenül Ausztriára gondolt. Senki sem vonja kétségbe azt, hogy az osztrákok nem tartoznak a német néptörzshöz. Az Anschluss (csatlakozás) problémája mégis egészen elsőrendű kérdéssé nőtte ki magát. Ennek súlyos politikai okai vannak. A közelmúltban lezajlott forradalmi események azt mutatják, hogy a nemzeti szocializmus bevezetése Ausztriában nem ment volna olyan könnyen, mint ahogyan ez Németországban történt. Ma pedig egyenest elképzelhetetlen, hogy Ausztria jelenlegi urai ölbetett kezekkel néznék a nemzeti szocialista mozgalmat, amennyiben az újra megkísérelné, hogy törvénytellenesen a felszínre kerüljön. A forradalmi események s mindaz, ami utána következett, egyébként azt is bizonyították, hogy sem a nemzeti szocialisták, sem a marxisták közel se olyan erősek, mint ahogy azt hirdették. De még valamit mutattak meg az osztrák forradalmi események. Azt, hogy a *felfogás* nagyon sokat nyom a latban. Sőt adott esetben erősebb lehet még a faji öntudatnál is. Mert szinte lehetetlen, hogy Dollfuss uralma kizárólag a katonaság és a Heimwehr szuronyain nyugszik. Nagy osztrák tömegek világnézete kell, hogy támogassa Dollfusst és ez a világnézet az, amely ugyanezen tömegeket a nemzeti szocialista Németországtól elválasztja. Bizonyítja azt, hogy a népi, faji öntudatnál a világnézet erősebb lehet. Ausztriának, mint országnak nagy multja van, de osztrák nemzetről nem beszélünk. Az események azt igazolják, hogyha nem is osztrák nemzetiség, de kétségtelen, hogy osztrák öntudat alakult ki. Ez az öntudat százados tradíción alapul s az adott esetben legalább is olyan erősnek bizonyult, mint a népi, faji kapcsolat.

Az „Anschluss” problémájába természetesen nemcsak az osztrák világnézet játszik bele. Amit eddig elmondottunk, az csak ízelítő a kérdések tömegéből, amelyek itt felvetődnek. Az „Anschluss” ma Európa legbonyolultabb kérdése, ahol a nagyhatalmak befolyása (főleg Olaszországé) nem kis szerepet játszik. Dollfuss győzelme egyenlőre megakadályozta az egyesülést... azonban kévéssé hihető, hogy előbb-utóbb meg ne valósulna. Ebben az esetben a Harmadik Birodalom megtette az első, elég nagy lépést a német

„Drang nach Osten“ megvalósítása felé. Itt azután a németiség egyesülése, amely eddig inkább Ausztria és Németország belügye volt, már egész Középeurópát kezdi érdekelni. A németek keleti terjeszkedésénél a program első pontja annyira sem méltányos, mint-ha kizárólag a német-osztrák egyesülésre vonatkozna. Kétségtelen, hogy a közép és keleteurópai német hegemónia, amely ebben az esetben esetleg megvalósulna keresztézné nem egy ország érdekeit és súlyos bonyodalmakat idézhetne elő. Azért nagyon valószínű, hogy ezt a pontot a mai hivatalos Németország egyenlőre békén hagyja. Hitler a lengyel-német paktummal azt bizonyította, hogy tud alkalmazkodni. Viszont az is lehet, hogy a német expanzív politika a baltikumtól a Dunamedencére helyeződött át. Azonban ha ez a pont megmarad német-osztrák kérdésnek, akkor nem kell többet foglalkozni vele, mert mindez inkább általános politikai kérdés és inkább európai probléma, amely behatóbb tárgyalást igényel, mintsem hogy felületesen említsük más tárggyal kapcsolatban.

2. Követeljük a német nép egyenjogosítását más népekkel szemben.

A mai Németország vezetői nagyon jól tudják, hogy ennek a programpontra a megvalósítása nagy és veszélyes bonyodalmakat idézne elő. Ezért ezt a pontot inkább propagandajellegűnek kell tekinteni. Hiszen a nemzeti szociálisták, mielőtt uralomra kerültek, leginkább a danzigi kérdést feszegették s most nem kisebb dolog történnik, mint a már említett lengyel-német paktum, amely nem igen engedi meg ennek a kérdésnek a napirendre tűzését.

Az egyenjogosítás a fegyverkezés kérdésére korlátozódott. Milyen véget fognak érni a tanácskozások, amelyek ebben a kérdésben szinte vége-szakadatlanul már ugyancsak jóideje folynak, lehetetlen megmondani.

A békeszerződéseknek a jóvátételi fizetésekre vonatkozó része volt az, amelyet a nemzeti szociálista propaganda leginkább támadott. Tény az, hogy a jóvátételi fizetéseket Németország beszüntette. Ennek a véglegesése valóban a nemzeti szociálista uralom idejére esett. Viszont nem szabad azt sem elfelejteni, hogy Brüning volt az, aki óvatos, talán kissé lassú és habozó politikájával elkészítette erre a talajt. Az eredmény ebben a kérdésben letagadhatatlan. S az eredmény nem azt igazolja, aki azt elérte, vagy előkészítette, hanem azt, aki az eredményeket a saját, esetleg mások javára ki tudja használni.

(Folytatása következik).